

DE AARDBEVING ALS EEN KRACHTIGE IMPULS

Solidariteit leidt tot duurzame voorzieningen

Wethouder onderwijs en sociaal domein, sport, milieu en duurzaamheid Bé Schollema van de gemeente Loppersum met 10.000 inwoners, 17 dorpen en 9 scholen eindigt het verhaal met een duidelijke boodschap: "Ik wil graag dat je het positieve laat zien van wat we hier aan het doen zijn met de scholen. Rond 2014 was het hier dikke paniek en wist niemand wat als eerste gedaan moest worden. Nu weten we één ding zeker: we komen er beter uit dan de situatie van vóór de aardbevingen. Sterker nog: we creëren hier een exportproduct."

Bé trapt af: "Ik begon bij een corporatie waar ik met vastgoed bezig was. Na een periode van acht jaar raadslid te zijn geweest werd ik wethouder en dacht ik vooral met de menskant bezig te gaan en misschien nog een halve dag per week met huisvesting. Het onderhoud was inmiddels overgeheveld naar de schoolbesturen, dus dat was mooi. Nu vier jaar later ben ik soms 24 uur per dag met huisvesting bezig en het houdt niet op. In december 2014 zagen we de eerste rapporten over aardbevingsbestendig bouwen. We kregen twee dikke ordners over de openbare basisschool Prinses Beatrix en de christelijke basisschool Roemte. In die technische rapporten stond dat met een beving

van 5 op de schaal van Richter er zorg is om de veiligheid van het gebouw. Er is vervolgens onderzoek gedaan naar de versterking van de gebouwen in relatie tot de aardbevingsbestendigheid ervan. Wat ontbrak was een heldere constatering over wat dan nu: het handelingsperspectief. Toen ik voor onze gemeente de eerste twee bevindingen zag met de bedragen die daarbij hoorden dacht ik dat we met vereende krachten betere nieuwe gebouwen met ook inhoudelijk perspectief konden neerzetten. In afstemming met de NAM kwamen we er snel uit en het ingestelde bouwfonds vormde de basis voor de regeling in het hele gebied. Samen met een bijdrage van het Rijk van 72,5 miljoen euro en ►

Bé Schollema, wethouder PvdA

middelen van de gemeente en schoolbesturen hadden we een programma van ruim 500 miljoen.”

AMBITIEUS SCHOLENPROGRAMMA

“Dat was de start van het scholenprogramma waar 102 scholen in negen gemeenten bij betrokken zijn. Nu zijn we als regio bezig om die 102 schoolgebouwen te transformeren naar 60 integrale kindcentra (IKC's), waar opvang en onderwijs onder één dak te vinden zijn voor kinderen van 0-12 jaar. De schoolbesturen hadden gebouwen van 1930 tot 1985 en ze krijgen nu bijna energieneutrale gebouwen, waarbij de energielasten gemiddeld van veertig naar zes euro per m² zullen dalen. In het traject is het belangrijk om consistent in je communicatie te zijn en mensen onderdeel te laten zijn van de gekozen oplossing. Ze moeten met hun kinderen afscheid nemen van de vertrouwde gebouwen en gaan een proces in naar nieuwbouw. In dat proces nemen we de kinderen intensief mee, bijvoorbeeld door een documentaire te laten maken waarbij je dat afscheid in beeld brengt, maar vooral ook het perspectief laat zien naar een nieuw gebouw

waarin veel meer mogelijk is. Zo werken de besturen intensief samen met kinderopvangorganisaties waardoor we voorzieningen voor kinderen van 0-12 jaar kunnen maken. Daarnaast moeten het iconen worden op het gebied van duurzaamheid. In zekere zin heeft de aardbeving gezorgd voor een breed draagvlak onder de wens om te vernieuwen, te veranderen en te verduurzamen. Dat was alleen vanuit de krimpproblematiek niet gelukt.

Wij werken in de gemeente Loppersum met het concept van netwerkscholen, waar de locaties in de dorpen gehandhaafd blijven, maar een school meerdere locaties kan hebben. Zo houd je basisvoorzieningen in stand en kijk je per locatie naar kansrijke

verbindingen. Die samenwerking leidt ertoe dat we nu drie kindcentra gaan maken in Loppersum, Middelstum en Stedum.”

SAMENWERKEN IN LOPPERSUM

Bé: “Het eerste kindcentrum komt op de oorspronkelijke plek van één van de bestaande scholen aan de Schoolstraat in Loppersum, tegenover de kerk en daardoor met voldoende parkeerruimte. Het wordt een gebouw voor ruim 300 leerlingen met een omvang van 2.000 m². Architect Kees Willems van TenW architecten adviseurs ontwerpt twee van de drie IKC's: “Het bijzondere is dat het een eenlaags gebouw wordt en dat heeft alles te maken met de emotie rond

“We komen er beter uit dan de situatie van vóór de aardbevingen”

de aardbevingen. Ouders willen dat hun kinderen snel het gebouw moeten kunnen verlaten en dicht bij de grond blijven. Dat gaat tegen je gevoel in want je wilt het liefst een meerlaags compact gebouw maken dat bovendien in de exploitatie efficiënter is. Een eenlaags gebouw is constructietechnisch wel goed bestendig te maken en goed te verduurzamen. Omdat de regio krimpt, moest het ook een flexibel gebouw worden, waarbij je compartimenten af kunt stoten. Elke school heeft een eigen kant van het gebouw en daardoor een eigen identiteit. Ik heb aparte clusters van vier lokalen gemaakt rond een eigen leerplein, die in meer of mindere mate flexibel zijn rond het centrale hart, waar ook kinderopvang Kids2b op aanhaakt. Toch wil je zo'n eenlaags gebouw accentueren, maar dat lukt niet met een gebogen dak over zo'n groot volume. We hebben bijna twee keer zoveel

stabiliteitswanden nodig dan normaal, dus dat wordt lastig. De behoefte aan een extra dimensie hebben we opgelost door in het midden een rode kegel te ontwerpen, die door het dak steekt en waardoor de clusters beter herkenbaar zijn. Verder hebben we het gebouw geleed en heel erg transparant gemaakt met grote open vensters die binnen en buiten verbinden. Naast de hoofdingang zijn er twee aparte entrees die voor een goede verkeersafwikkeling zorgen.”

MIDDELSTUM

Het tweede gebouw komt in Middelstum. Bé: “Daar ligt een pracht oud eiland waarop een vooroorlogse mavo op een terp stond. Met zo'n bijzonder gebied moet je zorgvuldig omgaan. We hebben besloten om het oude gebouw te slopen en op dezelfde plek een nieuw kindcentrum te bouwen om zo een compact en gesloten dorp te houden.” Kees: “Dit IKC heeft dezelfde gebruikers, maar weer een hele andere benadering. In zo'n krimpregio zie je enorm veel diversiteit; in dit IKC moest de bibliotheek ook een plek krijgen. Het eiland had één ontsluiting en we hebben er nog twee gemaakt om het openbaar karakter te vergroten. Ook hier hebben we te maken met meerdere identiteiten die ieder een plek krijgen in totaal vier clusters rond een centraal hart waar ook de bibliotheek en de kinderopvang zitten. Op zo'n prachtige en natuurlijke plek wil je de relatie tussen buiten en binnen versterken en dat paste ook binnen de onderwijskundige visie van de gebruikers. Dat hebben we vertaald door op de hoeken ronde loggia's aan het lokaal toe te voegen, waardoor het gebouw een speels karakter krijgt. Daarnaast wordt het gebouw door drie lichthoven geaccentueerd. Op die plekken zie je telkens een combinatie van leerpleinen, het speellokaal en zogenaamde doe-ruimten. We hebben hier voor een combinatie van veel natuurlijke materialen en glas gekozen.” Bé trots: “Alle nieuwbouwscholen worden BENG (bijna energieneutrale gebouwen), waarbij we het kwaliteitskader van Ruimte-OK hebben gevolgd. In de gebouwen werken we verder met aardwarmte, veel pv-panelen en sedumdaken. Door deze operatie hebben we straks niet alleen veilige gebouwen, maar ook gebouwen die onderwijskundig en maatschappelijk goed zijn. Ik durf wel te zeggen dat we dit kunnen doen, omdat iedereen dezelfde ambitie had en heeft, zowel de gemeenten, bestuurders, ouders en niet in de laatste plaats de kinderen. En dit is eigenlijk nog maar het begin; want we moeten door met andere domeinen zoals zorgvastgoed, winkels, enz. Onze ambitie is dat we deze regio beter achterlaten dan vóór de bevingen.” Kees knikt: “Vanuit een schijnbare achterstand hebben jullie een organisatorische voorsprong gekregen. Dat getuigt van kracht!”

▶ Kijk voor meer informatie op www.tenw.eu en op loppersumversterkt.nl.